

Nota van toelichting

Nummer.: 25T1007 	Kerkrade, 19 maart 2025
---	-------------------------

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 25Rb010

Onderwerp

Het voornemen om in 2025 een besluit te nemen over:

- I. Toetreding tot de gemeenschappelijke regeling (GR) Historisch Centrum Limburg (HCL), en
- II. Instemming met het wijzigen van de regeling nadat de nieuwe Archiefwet in werking is getreden.

Beslispunten

Ontwerpbesluit I:

De Gemeenteraad besluit geen zienswijze in te dienen ten aanzien van het ontwerpbesluit van het college van Burgemeester en Wethouders tot:

- Toetreding van het college van Burgemeester en Wethouders tot de GR HCL, met inachtneming van de ontwerpwijziging van de GR van het HCL.

Ontwerpbesluit II:

De Gemeenteraad besluit geen zienswijze in te dienen ten aanzien van het ontwerpbesluit van het college van Burgemeester en Wethouders tot:

- Wijziging van de GR van het HCL na inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet.

Inleiding

In 2016 werd de intentie uitgesproken voor een informele samenwerking tussen de Parkstad- en Heuvelland gemeenten en het Regionaal Historisch Centrum Limburg (RHCL) op archief- en informatiegebied. Deelnemers aan de GR RHCL waren de Provincie Limburg en de gemeente Maastricht. De noodzaak tot samenwerking werd enerzijds ingegeven door financiële motieven en anderzijds het besef dat de verplichte opslag en het langdurig beheer van openbare digitale data en de dienstverlening hier omheen dermate complex waren dat het niet op schaalgrootte van de individuele gemeenten kon worden opgelost. Kerkrade sloot aan bij dit initiatief met als doel kwaliteitsverbetering van de dienstverlening, archieftoezicht, ontwikkeling e-Depot, kostenbeheersing, expertise en personele capaciteit door het RHCL. In 2020 sloot de gemeente Heerlen aan en vond een wijziging plaats van de GR RHCL in de GR HCL. Parkstad- en Heuvelland gemeenten namen een dienstverleningsovereenkomst (DVO) af, de gemeente Sittard-Geleen ging zelfstandig verder en de gemeente Kerkrade nam in 2019 het principebesluit om uitstel van de beslissing tot toetreding tot 2023.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCenW) heeft in 2018 aangekondigd om uit de gemeenschappelijke regelingen van alle Regionale Historische Centra (RHC) in Nederland te treden, waaronder het RHCL. Dat zal gebeuren op het moment dat de nieuwe Archiefwet van kracht wordt. Door het vertrek van de Minister van OCenW uit de huidige GR HCL blijft een GR over met alleen de gemeenten Maastricht en Heerlen als deelnemers. Het bestuur van de GR HCL heeft aan de deelnemers en alle afnemers

van diensten gevraagd of zij willen toetreden tot een aangepaste GR HCL. Gemeente Kerkrade is geen deelnemer en neemt ook geen diensten af van de GR HCL.

De gemeentearchivaris gaat einde 2025 met pensioen. Om de kwaliteit van de Kerkraadse analoge en digitale archieven voor de toekomst te borgen heeft het college van Burgemeester en Wethouders opdracht gegeven om het dagelijks bestuur van de GR HCL in kennis te stellen dat de gemeente Kerkrade nadere afstemming wenst ten aanzien van de mogelijkheid om toe te treden tot de GR HCL.

Een ambtelijke werkgroep is gevormd ter voorbereiding op de besluitvorming. De werkgroep bestaat uit een afvaardiging van de gemeenten Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Maastricht, Meerssen, Vaals, Valkenburg, Voerendaal, Waterschap Limburg en het HCL.

In het kader van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) moet de Raad in de gelegenheid gesteld worden om een zienswijze in te dienen omtrent het voornemen tot toetreding, met inachtneming van de ontwerpwijzigingen van de GR.

Los van het voorgaande speelt tevens het volgende. Inmiddels is bekend dat er ook een wijziging van de Archiefwet zal plaatsvinden. Na inwerkingtreding van deze wijziging van de Archiefwet zal de Minister van OCenW als deelnemer uit de GR HCL treden. Daarvoor is opnieuw een wijziging van de GR HCL vereist. De wijziging van de Archiefwet vindt zeer waarschijnlijk per 1 januari 2027 plaats.

Nu er binnen een kort tijdsbestek twee besluitvormingstrajecten over de GR HCL op stapel staan en om onnodige bestuurlijke drukte te voorkomen, is in samenspraak met het Ministerie van OCenW ervoor gekozen om beide trajecten via één procedure aan de Raad voor te leggen. De GR waaraan de Minister van OCenW niet langer deelneemt (ontwerpbesluit II), is zodoende de eindversie. Voor de periode 1 januari 2026 tot 1 januari 2027 is een zogenaamde overgangsregeling opgesteld. Deze overgangsregeling benadert al zoveel mogelijk de eindversie, maar hierin is de Minister van OCenW nog als deelnemer opgenomen en vormt de wettelijke grondslag nog de thans geldende Archiefwet 1995. Zowel de eindversie als de overgangsregeling zijn opgesteld met behulp van advocatenkantoor Boels Zanders. Daarbij is het ambtelijk participatietraject doorlopen en zijn de gemeenten Heerlen en Maastricht als zijnde de huidige deelnemers, de gemeenten en het Waterschap Limburg die voornemens zijn toe te treden, uitvoerig betrokken.

De GR HCL is een beleidsarme regeling met vrijwel uitsluitend uitvoerende taken. De keuze voor een lichte regeling voor het HCL is ingegeven vanuit de beperkte complexiteit van een tamelijk specifieke taak (archiveren).

Doelstelling

De gemeente Kerkrade is voornemens om in 2025 een besluit te nemen over toetreding tot de GR HCL en wijziging van de regeling na de inwerkingtreding van de Archiefwet.

Argumenten

De nieuwe Archiefwet brengt belangrijke veranderingen met zich mee. Het uitvoeren van de overgebrachte archieven wordt met de inwerkingtreding van nieuwe Archiefwet gecompliceerder dan voorheen. Zo worden gemeenten verplicht om een archivaris te benoemen en een decentrale archiefdienst te hebben voor de archieven. Daarnaast benadrukt de wet het belang van het behouden van digitale informatie die opgeslagen wordt in een e-Depot. Een e-Depot is een complex systeem dat organisatie, beleid, processen, procedures, financieel beheer, personeel, databeheer, databeveiliging en de noodzakelijke hard- en software omvat om langdurig beheer en toegang tot digitale archieven te waarborgen. Een andere belangrijke verandering is de verkorting van de overbrengingstermijn van twintig naar tien jaar. Archieven die overgebracht zijn naar de

decentrale archiefdienst worden niet na twintig maar al na tien jaar openbaar voor inzage. Hierdoor wordt niet alleen het beheer maar ook het beschikbaar stellen van archief een arbeidsintensievere en complexere taak (openbaarheid of juist een beperking daarvan in het kader van bijvoorbeeld privacywetgeving en de Wet open overheid).

Deze veranderingen maar ook de complexiteit van de informatievoorziening, de vergaande digitalisering, waaronder een e-Depot, vragen om de noodzakelijke specialistische kennis op het vlak van digitale archivering en geven aanleiding om de samenwerking met andere partners te zoeken.

Kantttekeningen

Ontwerpregelingen

In de ontwerpregeling, opgesteld door advocatenkantoor Boels Zanders, is rekening gehouden met:

- Het uittreden van de Minister van OCenW uit de bestaande GR.
- De huidige deelnemers (gemeenten Maastricht en Heerlen).
- De mogelijk nieuw toetredende organisaties.
- De gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen.
- De gewijzigde Archiefwet.

Deelnemers en toetredende organisaties van de gewijzigde GR HCL:

- Gemeente Beek
- Gemeente Brunssum
- Gemeente Eijsden-Margraten
- Gemeente Gulpen-Wittem
- Gemeente Heerlen (huidige deelnemer)
- Gemeente Kerkrade
- Gemeente Landgraaf
- Gemeente Simpelveld
- Gemeente Maastricht (huidige deelnemer)
- Gemeente Meerssen
- Gemeente Vaals
- Gemeente Valkenburg
- Gemeente Voerendaal
- Waterschap Limburg.

De gemeente Beekdaelen neemt een DVO af.

Met deze zienswijze ronde wordt de mogelijke toetredingsprocedure in gang gezet. Als deze met succes is doorlopen zou de gemeente Kerkrade kunnen toetreden tot de overgangsregeling GR HCL. Vervolgens moet de overgangsregeling worden gewijzigd, die in werking treedt bij de inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet. Voor beide procedures is een zienswijze ronde voorgeschreven die nu in één procedure aan de Gemeenteraad wordt aangeboden.

Voor toetreding tot de overgangsregeling en het wijzigen van de overgangsregeling naar de eindversie zijn een aantal stappen te doorlopen:

1. Dit raadsvoorstel: de zienswijze ronde Gemeenteraad (artikel 1 lid 3 en 5 van de Wgr, juncto artikel 51 lid 3 Wgr, juncto lid 5 Wgr).
2. Vervolgstappen:
 - Een eventuele aanpassing van het ontwerp voor de overgangsregeling en de eindversie naar aanleiding van ontvangen zienswijzen van de deelnemers GR.
 - Het college van Burgemeester en Wethouders vraagt aan de Gemeenteraad om toestemming voor het ontwerp overgangsregeling (artikel 1 lid 3 en 5 Wgr juncto artikel 61 lid 4 juncto lid 5 Wgr).
 - Een mogelijke toestemming van de Gemeenteraad.
 - Het besluit van het college van Burgemeester en Wethouders tot toetreding en wijziging van de overgangsregeling naar de eindversie.

Financiën

Het al dan niet indienen van een zienswijze heeft geen financiële consequenties.

De keuze van toetreding tot de GR HCL, het afnemen van een 4- of 8-jarige DVO of het in eigen beheer blijven uitvoeren van archief- en informatietaken heeft wel financiële consequenties. De samenwerking met het HCL zal onderzocht worden om een toekomstbestendige inbedding van het archief- en informatiebeheer in Kerkrade te borgen. Ongeacht welke keuze wordt gemaakt, zullen voor Kerkrade in de drie scenario's financiële middelen noodzakelijk zijn. Hetgeen logisch is omdat sprake is van een nieuwe wettelijke ontwikkeling en verplichting welke nog niet begroot zijn. In de begroting 2026 zal hiermee rekening gehouden moeten worden.

De kosten 2026 tot en met 2030 zijn in onderstaand overzicht weergegeven.

Overzicht van kosten uitvoeren in eigen beheer

Bedragen zijn afgerond.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Structurele kosten					
e-Depot *	34.000	35.000	36.000	37.000	38.000
Data-opslag 1)	5.000	5.000	6.000	7.000	7.000
Loonkosten (zonder indexering) 2)	185.000	185.000	185.000	185.000	185.000
Subtotaal	224.000	225.000	227.000	229.000	230.000
Eenmalige kosten					
Bouwkundige kosten en klimaatinstallatie3) * (€ 100.000,- geeft kapitaallasten)	2.000 (kapitaallasten)	13.000 (kapitaallasten)	13.000 (kapitaallasten)	12.000 (kapitaallasten)	12.000 (kapitaallasten)

Verhuiskosten bij plaatsing extern tijdens renovatie *	35.000	0	0	0	0
Subtotaal	37.000	13.000	13.000	12.000	12.000
Totaal	261.000	238.000	240.000	241.000	242.000

*deze kosten zijn niet geraamd in de huidige begroting. Loonkosten en dataopslag zijn wel begroot.

1. De data-opslag DMS: informatie in het DMS staat in de cloud bij de leverancier. Per 1-1-2025 zijn 10 TB aan informatie bij de leverancier opgeslagen, met een geschatte maandelijkse groei van circa 100 GB.
Kosten € 0,45 exclusief BTW per 1 GB. Bij opslag in het e-Depot van het HCL worden opslagkosten van digitale data bij de leverancier in mindering gebracht.
1. De personele kosten zullen bij het in eigen beheer uitvoeren € 185.038, -- bedragen (archivaris, assistent archivaris en functioneel beheerder).
De nieuwe Archiefwet stelt eisen aan onder andere de duurzame digitale toegankelijkheid. Ook werkzaamheden in het kader van de verkorting van de overbrengingstermijn van twintig naar tien jaar vergen extra personele capaciteit bij het cluster informatiebeheer.
2. De bouwkundige kosten archiefbewaarplaats bedragen € 100.000, - inclusief klimaatinstallatie.
Tijdens de renovatie van de archiefbewaarplaats moeten archieven tijdelijk extern geplaatst worden. Dit is een kostenpost van € 35.000, -.

Effecten op de begroting bij het in eigen beheer uitvoeren

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Reeds begroot	190.000	190.000	191.000	192.000	192.000
Kosten in eigen beheer	261.000	238.000	240.000	241.000	242.000
Bijstelling begroting (min is nadeel)	- 71.000	- 48.000	- 49.000	- 49.000	- 50.000

Overzicht van kosten toetreden tot de GR HCL

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Structurele kosten					
Analoog archief	159.000	164.000	169.000	174.000	179.000
Digitaal archief	0	0	70.000	72.000	74.000
Storage	0	0	1.000	2.000	2.000
Toezicht en advies	0	0	0	0	0
Totaal	159.000	164.000	240.000	248.000	255.000
Eenmalige kosten					
Verhuiskosten	10.000				

Effecten op de begroting bij toetreding

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Reeds begroot	190.000	190.000	191.000	192.000	192.000
Kosten bij toetreding	169.000	164.000	240.000	247.000	255.000
Bijstelling begroting (min is nadeel)	+ 21.000	+ 26.000	- 49.000	- 55.000	- 63.000

Overzicht van kosten afnemen 4- of 8-jarig DVO

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Structurele kosten					
DVO 4 jaar					
Analoog archief	199.000	205.000	211.000	217.000	224.000
Digitaal archief	0	0	87.000	90.000	93.000
Storage	0	0	2.000	2.000	2.000
Toezicht en advies	13.000	13.000	14.000	14.000	14.000
Totaal	212.000	218.000	314.000	323.000	333.000
Eenmalige kosten					
Verhuiskosten	10.000				

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Structurele kosten					
DVO 8 jaar					
Analoog archief	175.000	180.000	186.000	191.000	197.000
Digitaal archief	0	0	77.000	79.000	81.000
Storage	0	0	1.000	2.000	2.000
Toezicht en advies	14.000	15.000	15.000	16.000	16.000
Totaal	189.000	195.000	279.000	288.000	296.000
Eenmalige kosten					
Verhuiskosten	10.000				

Effecten op de begroting afsluiten van een DVO (4 of 8 jaar)

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
4 jaar DVO					
Reeds begroot	190.000	190.000	191.000	192.000	192.000
Kosten bij 4-jaar	223.000	218.000	314.000	323.000	333.000
Bijstelling begroting (min is nadeel)	- 33.000	- 28.000	- 123.000	- 131.000	- 141.000
8 jaar DVO					
Reeds begroot	190.000	190.000	191.000	192.000	192.000
Kosten bij 8-jaar	199.000	195.000	279.000	288.000	296.000

Bijstelling begroting (min is nadeel)	+ 9.000	+ 5.000	- 88.000	- 96.000	- 104.000
---------------------------------------	---------	---------	----------	----------	-----------

Resumé:

Alhoewel de structurele kosten iets hoger liggen dan wanneer de uitvoering in eigen beheer wordt uitgevoerd, kiest het College toch voor toetreding tot de GR HCL om de volgende redenen:

1. Behoud van continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening tegen het licht van de toenemende eisen van de Archiefwet, welke om een bundeling van kennis en expertise vragen.
2. De overdracht van het fysieke archief lost een knelpunt in het eigen gebouw op.
3. Toetreden tot de GR is financieel verantwoord en grotendeels in de lijn met de kosten eigen beheer.

Communicatie

Naar aanleiding van eventuele zienswijzen zal met het HCL overlegd worden over de te nemen vervolgstappen. In het voorjaar 2025 zal een voorstel aan de Gemeenteraad worden gedaan om toestemming te verlenen voor het toetreden tot de GR HCL en het wijzigen van de regeling.

Burgerparticipatie

n.v.t.

Uitvoering

1. Het HCL zal worden geïnformeerd over het besluit van de Gemeenteraad.
2. Het HCL zal de Raad op de hoogte houden van de te nemen vervolgstappen naar aanleiding van eventuele zienswijzen die zijn ontvangen van de deelnemende gemeenten en het Waterschap Limburg.
3. In het voorjaar 2025 zal een voorstel aan de Gemeenteraad worden gedaan over het verlenen van toestemming voor de eventuele toetreding tot de GR HCL.
4. Het college van Burgemeester en Wethouders kan einde 2025 een definitief besluit nemen ten aanzien van de toetreding tot de GR HCL.

Gezondheid en Vitaliteit

n.v.t.